

رابطه نگرش فرزند نسبت به والدین با میزان گرایش به ارتباط با جنس مخالف و سطح سازش‌یافتگی در دختران نوجوان

عباسعلی حسین‌خانزاده^۱، زهره آهنگر قربانی^۲، فاطمه بهزادفر^۳، سیده زهرا سید نوری^۴ و محبوبه طاهر^۵

چکیده

هدف این پژوهش بررسی ارتباط نگرش نوجوانان به والدین خود با تمایل به ارتباط با جنس مخالف و سطح سازش‌یافتگی بود. طرح پژوهش توصیفی از نوع همبستگی مبتنی بر رگرسیون بود. جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهر رشت در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۳ بودند که از میان آنها ۱۱۰ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب و به پرسش‌نامه‌های نگرش فرزند نسبت به والدین، گرایش به ارتباط قبل از ازدواج و سازش‌یافتگی تحصیلی پاسخ دادند. نتایج تحلیل همبستگی نشان داد رابطه نگرش نسبت به مادر اما نه پدر با گرایش به جنس مخالف مثبت و معنادار بود ($P < 0/01$). همچنین، بین نگرش نسبت به پدر با هر سه نوع سازش‌یافتگی عاطفی، آموزشی و اجتماعی رابطه مثبت و معنادار وجود داشت ($P < 0/05$). همچنین بین نگرش نسبت به مادر با هر سه نوع سازش‌یافتگی عاطفی، آموزشی و نیز اجتماعی رابطه مثبت و معنادار وجود داشت ($P < 0/01$). رابطه گرایش به جنس مخالف با متغیر سازش‌یافتگی عاطفی و سازش‌یافتگی آموزشی؛ اما نه سازش‌یافتگی اجتماعی مثبت و معنادار بود ($P < 0/01$). همچنین نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که نگرش فرزند نسبت به مادر، گرایش به ارتباط با جنس مخالف را پیش‌بینی می‌کند. پژوهش حاضر نشان‌دهنده اهمیت احساس و عواطف دختران نوجوان با والدین‌شان به‌خصوص مادرشان است. به نحوی که مشکل تعامل مادر- دختری پیش‌بین خوبی برای ارتباط‌های خارج از چارچوب فرهنگی و میزان سازش‌یافتگی دختران نوجوان است.

واژه‌های کلیدی: نگرش فرزند نسبت به والدین، سازش‌یافتگی، گرایش به جنس مخالف، دختران نوجوان

۱. نویسنده‌ی رابط: دانشیار روان‌شناسی کودکان استثنایی، دانشگاه گیلان khanzadehabbas@guilan.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی

۳. کارشناس ارشد روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گیلان

۴. دانشجوی دکتری روان‌شناسی، دانشگاه گیلان

۵. استادیار گروه روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شاهرود، شاهرود، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۶/۰۶/۲۶

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۰۲/۰۳

مقدمه

دوران نوجوانی دوره‌ گذاری است که نوجوانان تغییرات جسمانی، روان‌شناختی و اجتماعی بسیاری را در طول فرآیند تحول خود از کودکی به بزرگسالی تجربه می‌کنند و موضوعاتی مثل بلوغ زیستی و اجتماعی و اضافه شدن نقش‌های بزرگسالی زندگی فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد (امانی، ۱۳۹۴). استانلی هال^۱ دوران نوجوانی را «تولد دوباره» نامیده است؛ زیرا در این مرحله تکامل‌یافته‌ترین خصوصیات انسانی و اولین ویژگی‌های تمدن انسانی ظاهر می‌شود. دوران نوجوانی دورانی حساس و بسیار بحرانی است؛ از این رو نوع روش تربیتی که درباره نوجوان به کار می‌رود، نقش بسیار مهمی در شکل دادن به شخصیت آینده او دارد (احدی و جمهری، ۱۳۸۵). در این رابطه، خانواده نقشی اساسی در ایجاد یک فضای محبت‌آمیز برای جهت دادن به آرزوها، اهداف و الگوهای اصلی رفتاری در تمام زندگی فرد بازی می‌کند (بریدا^۲، ۲۰۱۳).

به‌طور کلی نوجوانی که بخش عمده آن همزمان با مقطع متوسطه اول و دوم است، با نشانه‌های فیزیولوژیکی و افزایش ناگهانی هورمون‌های جنسی بلوغ، دوره‌ای از بالیدگی بین کودکی و بزرگسالی است. نوجوانی عمدتاً زمان جستجوگری و انتخاب است، یک فرآیند تدریجی تلاش برای رسیدن به مفهومی منسجم از خود. تعادل میان تجربه‌های جنسی سالم نوجوانی و رفتارهای جسمی سالم از نظر جسمی و هیجانی از چالش‌های مهم برای جامعه است. عوامل متعددی می‌تواند بر رفتار جنسی در دوره نوجوانی تأثیرگذار باشد، به‌طور مثال، صفات شخصیتی، جنسی، زمینه فرهنگی و مذهبی، عوامل نژادی، نگرش‌های خانوادگی، آموزش جنسی و برنامه‌های پیشگیری (سادوک و سادوک، ۲۰۰۷). از میان عوامل متعدد برای رفتارهای پرخطر و جنسی در دوره نوجوانی می‌توان به خانواده و در رأس آن رابطه با والدین به عنوان نخستین و مهم‌ترین افراد تأثیرگذار اشاره کرد. والدین نقش بسیار مهمی در جامعه‌پذیر کردن فرزندان نسبت به مسائل جنسی دارند (وانگ^۳،

1. Hall
2. Birdea
3. Wang

۲۰۱۶). مطالعات زیادی به اهمیت نقش ارتباط والدین با فرزند در روابط جنسی و سلامت هیجانی فرزند اشاره کرده‌اند (زو^۱ و همکاران، ۲۰۱۳؛ آکارد و همکاران^۲، ۲۰۰۶).

اگرچه از نگاه غرب، روابط با جنس مخالف و حتی رابطه جنسی پیش از ازدواج به عنوان مشکل شناخته نمی‌شود (صاحب‌الزمانی و همکاران، ۱۳۸۴) و به نظر می‌آید که در این جوامع، قرار گذاشتن و کسب تجربه عاشقانه اساساً از این دوره آغاز می‌گردد. به عبارتی در این دوره، افراد در یک زمینه جمعی و گروهی شروع به تعامل گسترده‌تری با جنس مخالف خود می‌کنند. (کانالی و همکاران، ۲۰۰۴؛ به نقل از فورمن و همکاران^۳، ۲۰۰۹). با وجود رواج این فرهنگ و برخی پژوهش‌های حامی آن (مانند فورمن و بورمستر^۴، ۱۹۹۲)، همگامی آن با مصرف مواد بیشتر، رفتار بزهکارانه و رفتار جنسی بیشتر (فورمن و همکاران، ۲۰۰۹) و با عملکرد ضعیف تحصیلی، سلامت هیجانی ضعیف و شایستگی شغلی ضعیف (زیمرگیمبک و همکاران^۵، ۲۰۰۱؛ به نقل از فورمن و همکاران، ۲۰۰۹) را نمی‌توان نادیده گرفت.

نه تنها در کشورهای غربی در سال‌های اخیر روابط جنسی قبل از ازدواج در نوجوانان افزایش یافته است (سونگ^۶ و همکاران، ۲۰۱۳)، بلکه پژوهش‌هایی که در دو دهه اخیر در شرق انجام شده است نشان می‌دهد که فعالیت‌های جنسی نوجوانان چینی افزایش یافته است. مطالعات اولیه روی نوجوانان دبیرستانی چینی نشان می‌داد که دامنه فعالیت جنسی این دانش‌آموزان ۱ تا ۲ درصد است (یو^۷، ۲۰۱۲) اما پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهند که ۵/۹ درصد از دانش‌آموزان نوجوان چینی تجربه رابطه جنسی داشته‌اند (سونگ و همکاران، ۲۰۱۳). این در حالی است که این میزان ارتباط در نوجوانان پسر چینی که به مدرسه نمی‌روند ۲۱ درصد و در میان نوجوانان دختری که به

1. Zuo
2. Ackard etal
3. Furman, Low & Ho
4. Furman & Buhmester
5. Zimmer- Gembeck etal
6. Song
7. Yu

مدرسه نمی‌روند ۱۰ درصد است (هو و همکاران، ۲۰۱۵). در کشور ما نیز معاشرت عاطفی و جنسی پیش از ازدواج، یا خارج از چارچوب ازدواج، برخلاف هنجارهای سنتی، مذهبی و فرهنگی بوده و حتی از نظر قانونی نیز منع شده است، علی‌رغم این ممنوعیت‌ها، برخی شواهد در سال‌های اخیر دلالت بر روند افزایشی این‌گونه معاشرت‌ها در بین جوانان و نوجوانان دارد (خلج‌آبادی فراهانی و مهریار، ۱۳۹۰؛ احمدآبادی و علی‌زاده محمدی، ۱۳۹۱)؛ بنابراین، دانش‌آموزان دبیرستانی که به هر دلیلی به دوستی و ارتباط با جنس مخالف اقدام می‌کنند، اغلب به‌طور پنهانی و بدون رضایت خانواده شروع به ارتباط می‌کنند.

با این حال بدون در نظر گرفتن نقش فرهنگ و انتظار جامعه از نوجوانان خود در روابط جنسی پیش از ازدواج، پژوهش‌هایی درباره ارتباط نقش والدین و کیفیت روابط والد - فرزندی در دوره نوجوانی با روابط جنسی به انجام رسیده است (مانند، ونگ، ۲۰۱۶؛ محمدیاری، ۲۰۱۴؛ اوامنام و بانکول، ۲۰۱۳؛ زو و همکاران، ۲۰۱۳؛ سومرز و وفا؛ ۲۰۱۱؛ من‌لاو، ۲۰۰۴؛ دیتوس و جکارد، ۲۰۰۰؛ دادی و کلیور، ۱۹۹۸)؛ اما نتایج پژوهشی در این زمینه یکسان نبوده است، گاهی نتایج دال بر پیش‌بینی‌پذیر بودن روابط جنسی نوجوانان از طریق کیفیت روابط والدین - نوجوان بوده است (مانند ماگن و آرمیستد، ۲۰۰۶؛ دیتوس و جکارد، ۲۰۰۰) و گاهی ارتباطی میان روابط نوجوان - والدین با روابط جنسی قبل از ازدواج یافت نشده است (مانند، سومرز و وفا، ۲۰۱۱؛ سومرز و پاولسون، ۲۰۰۰). در واقع به‌نظر می‌آید، روش‌های تربیتی نامطلوب در دوران کودکی و نوجوانی که فاصله عاطفی والدین - فرزند را زیاد می‌کند، با افزایش احتمال گرایش به روابط جنسی مخاطره‌آمیز و بی‌هدف توأم می‌گردد (محمدیاری، ۲۰۱۴؛ اوامنام و بانکول، ۲۰۱۳).

وانگ (۲۰۱۶) در پژوهش خود که در زمینه رابطه والد - فرزند در زمینه روابط جنسی روی

1. Owuamanam & Bankole
2. Somers & Wafa
3. Manlove
4. Dittus & Jaccard
5. Dowdy & Kiewer

نوجوانان چینی انجام شد نشان داد که ارزش‌ها و تجربیات در مورد فعالیت‌های جنسی را نوجوانان عموماً به شیوه‌ای غیرمستقیم، تصریح‌نشده و غیرکلامی از والدین‌شان دریافت می‌کنند و عموماً مجموعه قواعد و محدودیت‌های مرتبط با رفتارهای جنسی را از طریق ارتباط‌های مستقیم دریافت می‌کنند. زو و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهش خود نشان دادند که پدر و مادر به ویژه زمانی که سطح تحصیلات‌شان پایین است کمتر در مورد روابط جنسی با نوجوانان‌شان صحبت می‌کنند. اگر چه برخی یافته‌ها، (سومرز و وفا، ۲۰۱۱) نشان داده است که تأیید والدین درباره روابط جنسی پیش از بلوغ، ارتباط والدین - نوجوان درباره مسائل جنسی و همین‌طور حمایت اجتماعی والدین نمی‌تواند انگیزه نوجوانان برای پیش‌گیری از بارداری، تصمیم‌گیری برای داشتن روابط جنسی و یا ادامه دادن آن را پیش‌بینی کند؛ اما پژوهش‌های دیگر نتایج متفاوتی به دست داده‌اند. به‌طور مثال، نتایج پژوهش اومنام و بانکل (۲۰۱۳) نشان دادند، نوجوانانی که والدین‌شان اغلب از سبک فرزندپروری قدرت‌طلب استفاده می‌کنند در مقایسه با نوجوانانی که والدین‌شان سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه را به کار می‌برند، تمایل بیشتری به روابط متعدد و بدون قید و بند جنسی دارند. این نتیجه، بیان‌گر این موضوع هست که محدودیت‌های افراطی در این زمینه نتیجه عکس می‌دهد و به احتمال بیشتری نوجوانانی که در خانواده‌های سخت‌گیر پرورش می‌یابند به رفتارهای مخاطره آمیز جنسی مبادرت می‌کنند. یو و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهش خود نشان دادند، نوجوانانی که در مورد سلامت جنسی با پدر و مادرشان صحبت می‌کنند، نمرات بالاتری در آزمون دانش سلامت جنسی و باروری کسب می‌کنند. مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها^۱ (۲۰۱۴) بیان کرده است که معمولاً وقتی والدین می‌خواهند راجع به مسائل جنسی با فرزندان صحبت کنند، این سوال مطرح می‌شود که آیا ارتباط باز در مورد روابط جنسی با فرزند نوجوان واقعا خوب است؟ در حالی که سوال مهم‌تر این است که والدین بررسی کنند چگونه به گونه ای بی‌پرده در مورد روابط جنسی با فرزندشان صحبت کنند.

1. Centers for Disease Control and Prevention (CDC)

از طرف دیگر، روابط دوجانبه اساسی بین والدین و نوجوانان، متعهد بودن^۱ و دل‌بستگی^۲ را می‌سازد که در واقع باعث می‌شود، فرد در طول زندگی خود قوی‌تر گردد. بدون تردید، ارتباط خانوادگی نزدیک تأثیر عمده‌ای بر سازش‌یافتگی نوجوانان در زندگی می‌گذارد. به بیان دقیق‌تر کیفیت روابط والدین - نوجوان یک عامل کلیدی برای سلامت تحول نوجوان است. یک رابطه مثبت بین والدین - نوجوان به نوجوانان اجازه می‌دهد که آزادانه‌تر رشد کنند، کاوش کنند و همچنین به کسب تجربه بپردازند و با چالش‌های تحول که با آن مواجه می‌گردند، بهتر سازش پیدا کنند (بریدا، ۲۰۱۳).

سازش‌یافتگی عبارت است از برقراری رابطه رضایت‌بخش بین فرد و محیط زندگی وی که نشانه آگاهی و توانایی فرد است (برزونسکی و کوک^۳، ۲۰۰۵؛ به نقل از سپهریان‌آذر و فتاحی، ۱۳۹۳). سازش‌یافتگی انعکاسی از تعامل شخص با دیگران، رضایت از نقش‌های خود و نحوه عملکرد در نقش‌هاست که به احتمال زیاد تحت تأثیر شخصیت قبلی، فرهنگ و انتظار خانواده قرار دارد (شاه و جامه‌شبار^۴، ۲۰۱۲؛ به نقل از سپهریان‌آذر و فتاحی، ۱۳۹۳) به‌طور کلی سازش‌یافتگی جریانی است که در آن فرد برای وفق دادن خود با فشارهای درونی و ملزومات بیرونی تلاش می‌کند (رد-ویکتور، ۲۰۰۳؛ به نقل از تجلی و اردلان، ۱۳۸۹) و منطقی به نظر می‌آید که فقدان سازش‌یافتگی زمینه مشکلات و درگیری‌های بیشتری شود که اثرات آن دامن‌گیر اطرافیان و جامعه خواهد شد. از آنجایی که کیفیت روابط والدین - نوجوان، رفتار ضد اجتماعی نوجوانان را تبیین می‌کند (دکویک و همکاران^۵، ۲۰۰۳). به عبارتی دیگر نوجوانانی که ارتباطشان با والدین از کیفیت خوبی برخوردار است، سازش‌یافتگی بهتری از نوجوانانی که ارتباطشان معمولاً ضعیف است، دارند (بریدا، ۲۰۱۴؛ آرشات^۶، ۲۰۱۳؛ کنی و همکاران^۱، ۲۰۱۳؛ پوداٹس^۲، ۲۰۱۲؛ مک‌کینی

1. Bounds
2. Attachment
3. Berzonsky & Kuk,
4. Shah K J, Jambheshwar
5. Dekovic & etal
6. Arshat

و همکاران^۳، ۲۰۱۱؛ لارسن و مونی^۴، ۲۰۰۸؛ کراس‌وایت و کرپلمن^۵، ۲۰۰۸؛ الیس و همکاران^۶، ۲۰۰۳؛ ساقی و رجایی، (۱۳۸۷)، این موضوع اهمیت پی‌گیری و شناخت دقیق‌تر آن را می‌طلبد. در واقع به نظر می‌آید روابط والدین - نوجوان میزان سازش‌یافتگی نوجوانان را می‌تواند پیش‌بینی کند (آرشات، ۲۰۱۳)، به نحوی که شواهد حاکی از آن است که در خانواده‌های نوجوانان بزهکار دعوا و تعارض معمول‌تر است و نیز والدین این نوجوانان کمتر با فرزندان خود در ارتباطند (پودائس، ۲۰۱۲)

بر اساس یافته‌های پژوهش‌های پیشین که شرح مختصری از آن ذکر شد، دوره نوجوانی که همزمان با دوران تحصیلی مقاطع متوسطه است، هم برای والدین و هم برای فرزندان می‌تواند توأم با دشواری باشد، بنابراین فهم و درک آن و نیز اهمیت افزایش کیفیت فرزندپروری در دوره نوجوانی بسیار ضروری است. اگر چه در طول نوجوانی، تأثیر گروه همسالان به عنوان یک گام مهم در اجتماعی شدن در نظر گرفته می‌شود، پژوهش‌ها به طور آشکاری بیان می‌کنند که والدین در دوره نوجوانی در قیاس با سایر عوامل می‌توانند نقش بیشتری، در بروز مشکلات رفتاری نوجوانان داشته باشند (کراس‌وایت و کرپلمان، ۲۰۰۹؛ دکوویک و جانسنز^۷، ۲۰۰۳؛ هاسکینز^۸، ۲۰۱۴). با توجه به آنچه ذکر شد و کاستی پژوهش‌ها در کشورمان، درباره چگونگی نگرش نوجوانان دختر به پدر و مادرشان به صورت جداگانه و ارتباط آن با گرایش به ارتباط با جنس مخالف و سازش‌یافتگی دختران نوجوان، پژوهش حاضر تصمیم دارد که ارتباط ادراک نوجوانان دختر را از والدین‌شان با میزان سازش‌یافتگی و موافقت با روابط قبل از ازدواج با جنس مخالف،

1. Kenny & etal
2. Poduthase
3. Mc Kinney & etal
4. Laursen & Mooney
5. Crosswhite & Kerpelman
6. Ellis etal
7. Dekovic & Janssens
8. Hoskins

بسبب اهمیت و اولویت نقش پدر یا مادر را در زمینه‌های مورد بحث به آزمون بگیرد. لازم به ذکر است که برای بررسی روابط والدین - نوجوان به بررسی نظر نوجوانان درباره والدین خود پرداختیم. از این رو در این پژوهش بر ادراکات نوجوانان دختر از کیفیت روابط با والدین شان متمرکز شدیم که دیدگاه‌های ذهنی از رفتارهای عینی ارتباطات، پیش‌گویی‌های بهتری را ارائه می‌دهند (گاتلیب^۱، ۱۹۸۵؛ به نقل از لارسن و مونی، ۲۰۰۸). با امید به شناخت و درک هر چه بهتر روابط نوجوانان دختر و والدین شان، برای اینکه از این دوره مهم به سلامت گذر کنند.

روش

روش مورد استفاده در پژوهش حاضر، از نوع همبستگی مبتنی بر رگرسیون است. نگرش فرزند نسبت به والدین، به عنوان متغیر پیش‌بین و سازش‌یافتگی و گرایش به ارتباط با جنس مخالف به عنوان متغیرهای ملاک پژوهش حاضر در نظر گرفته شد.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه آماری پژوهش حاضر، تمامی دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم دختر شهرستان رشت بودند که تعداد ۱۱۰ نفر از آنها به روش خوشه‌گیری تصادفی انتخاب شدند و به پرسش‌نامه‌های مربوطه پاسخ دادند. جهت جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای ذیل استفاده شد:

مقیاس نگرش فرزند نسبت به والدین: مقیاس‌های نگرش فرزند نسبت به پدر و مادر (هودسن^۲، ۱۹۹۲)، ابزارهای ۲۵ سوالی‌اند که برای اندازه‌گیری دامنه، میزان یا شدت مشکلات فرزند با پدر و مادرش تدوین شده است. مقیاس‌ها همانند هستند به‌جز این که کلمه «مادر» و «پدر» عوض می‌شوند. این دو جزو محدود ابزارهایی هستند که مشکلات رابطه ولی - فرزندی را از دید فرزند اندازه‌گیری می‌کنند. این دو مقیاس دو نمره برش دارند. مقیاس نگرش فرزند نسبت به پدر دارای میانگین آلفای ۰/۹۵ و خطای استاندارد اندازه‌گیری ۴/۵۶ است که بسیار عالی است،

1. Gottlieb
2. Hudson

میانگین آلفای نگرش فرزند نسبت به مادر ۰/۹۴ و خطای استاندارد اندازه‌گیری آن ۴/۵۷ است، هر دو مقیاس از همسانی درونی عالی برخوردارند. همبستگی باز آزمایی بعد از یک هفته با ۰/۹۶ برای (نگرش فرزند نسبت به پدر) و ۰/۹۵ برای (نگرش فرزند نسبت به مادر) از روایی عالی برای گروه‌های شناخته شده برخوردارند؛ زیرا هر دو به طور معناداری کودکان مدعی مشکلات رابطه با والدین را از گروه فاقد آن تفکیک می‌کنند.

مقیاس نگرش به ارتباط با جنس مخالف: این پرسشنامه توسط کردلو (۱۳۸۰) ساخته شده است که نگرش و میزان موافقت افراد را برای ارتباطات خارج از چارچوب با دوستان غیر هم‌جنس مورد سنجش قرار می‌دهد. این آزمون شامل ۲۵ جمله است که جملات ۱ تا ۲۲ میزان نگرش فرد را بر اساس نمره‌گذاری ۵ لیکرتی و جملات ۲۳ تا ۲۵ میزان گرایش فرد بر اساس پاسخ‌گویی بله و خیر می‌سنجد. نتایج آزمون بیانگر پایایی ۰/۹۳ است. از سال ۸۰ تا ۸۷ هر ساله به منظور بررسی میزان تغییر در نگرش‌ها این آزمون بر روی جامعه آماری دانش‌آموزان مقطع دبیرستان شهر تهران تکرار شد و همواره نتایج فوق مورد تأیید قرار گرفت (کردلو، ۱۳۸۸).

پرسش‌نامه سازش‌یافتگی دانش‌آموزان دبیرستانی: این پرسشنامه که توسط سینها و سینگ^۱ (۱۹۹۳) تدوین شده است و توسط کرمی (۱۹۹۸) ترجمه و نگارش شده است (به نقل از زاهد و همکاران، ۱۳۹۱). پرسشنامه مورد نظر ۶۰ سوال دو گزینه‌ای (بلی، خیر) است. این پرسشنامه، دانش‌آموزان دبیرستانی با سازش‌یافتگی خوب را از دانش‌آموزان ضعیف در سه حوزه سازش‌یافتگی (عاطفی، اجتماعی و آموزشی) جدا می‌کند. نمرات بالا به منزله سازش‌یافتگی پایین و کسب نمره پایین سازش‌یافتگی مطلوب را منعکس می‌کند. ضریب پایایی این آزمون با دو نیمه کردن ۰/۹۵، با روش بازآزمایی ۰/۹۳ و با روش کودر ریچاردسون ۰/۹۴، بدست آمده است (به نقل از ساقی و رجایی، ۱۳۸۷).

نتایج

در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی (میانگین و انحراف) و هم‌چنین ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش گزارش شده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش (n=115)

شماره	متغیر	M	SD	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱	سازش‌یافتگی عاطفی	۵/۱۱	۲/۸۸	۱					
۲	سازش‌یافتگی آموزشی	۸/۰۱	۳/۸۴	۰/۵۴**	۱				
۳	سازش‌یافتگی اجتماعی	۶/۴۴	۲/۷۸	۰/۲۶**	۰/۵۲**	۱			
۴	نگرش نسبت به پدر	۵۵/۸۴	۱۹/۴۴	۰/۲۹**	۰/۳۴**	۰/۲۴*	۱		
۵	نگرش نسبت به مادر	۵۲/۵۰	۱۷/۴۴	۰/۲۸**	۰/۲۷**	۰/۲۵**	۰/۳۲**	۱	
۶	گرایش به جنس مخالف	۵۴/۵۴	۱۳/۹۳	۰/۲۳**	۰/۲۸**	۰/۱۶	۰/۱۸	۰/۳۸**	۱

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

با توجه به جدول ۱، رابطه نگرش نسبت به پدر با سازش‌یافتگی عاطفی مثبت و معنادار است ($r = 0.29$ و $P < 0.01$). رابطه نگرش نسبت به پدر با سازش‌یافتگی آموزشی مثبت و معنادار است ($r = 0.34$ و $P < 0.01$). هم‌چنین رابطه این متغیر با سازش‌یافتگی اجتماعی نیز مثبت و معنادار است ($r = 0.24$ و $P < 0.05$)؛ اما رابطه نگرش نسبت به پدر با گرایش به جنس مخالف معنادار نیست ($r = 0.18$ و $P > 0.05$). هم‌چنین رابطه نگرش نسبت به مادر با سازش‌یافتگی عاطفی مثبت و معنادار است ($r = 0.28$ و $P < 0.01$)، رابطه نگرش نسبت به مادر با سازش‌یافتگی آموزشی مثبت و معنادار است ($r = 0.27$ و $P < 0.01$)، رابطه نگرش نسبت به مادر با سازش‌یافتگی اجتماعی مثبت و معنادار است ($r = 0.25$ و $P < 0.01$) و رابطه نگرش نسبت به مادر با گرایش به جنس مخالف مثبت و معنادار است ($r = 0.38$ و $P < 0.01$). متغیر سازش‌یافتگی عاطفی با گرایش به جنس مخالف رابطه مثبت و معناداری دارد ($r = 0.23$ و $P < 0.01$). رابطه سازش‌یافتگی آموزشی با این متغیر مثبت و معنادار

است ($P < 0/01$ و $r = 0/28$)؛ اما سازش‌یافتگی اجتماعی با گرایش به جنس مخالف رابطه معناداری ندارد ($P > 0/05$ و $r = 0/16$). برای پیش‌بینی سازش‌یافتگی عاطفی از روی نگرش نسبت به پدر و مادر از تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام به گام استفاده شد. روش رگرسیون گام به گام نسبت به سایر روش‌ها ارجحیت دارد؛ زیرا سهم هریک از متغیرها در هر گام آن بررسی می‌شود. گاه اتفاق می‌افتد که متغیری که پیش از دیگر متغیرها وارد معادله شده است وقتی باقی متغیرها هم وارد می‌شوند، از معادله حذف می‌شود. به این دلیل که متغیرهای بعدی دارای اطلاعات مشترک با آن است؛ بنابراین، این روش احتمالاً زیرمجموعه‌های رضایت بخش کوچک‌تری از متغیرها را انتخاب می‌کند (هومن، ۱۳۸۵). در گام اول متغیر نگرش نسبت به پدر و در گام دوم نگرش نسبت به مادر وارد معادله شدند و معناداری خود را طی این دو گام حفظ نمودند. در جدول ۲ نتایج تحلیل رگرسیون گزارش شده است.

جدول ۲. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام سازش‌یافتگی عاطفی از روی نگرش نسبت به پدر و مادر

متغیر پیش‌بین	R	R ²	ΔR^2	SE	df	F	ΔF	B	Beta	t
۱. نگرش نسبت به پدر	۰/۲۹	۰/۰۸	۰/۰۸	۲/۸۱	۱،۱۰۹	۱۰/۱۲**	۱۰/۱۲	۰/۰۳	۰/۲۲*	۲/۳۶
۲. نگرش نسبت به مادر	۰/۳۵	۰/۱۲	۰/۰۴	۲/۷۶	۲،۱۰۸	۷/۸۱**	۵/۱۰	۰/۰۴	۰/۲۱*	۲/۲۶

** $p < 0/01$

نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام در جدول ۲ نشان می‌دهد که نگرش نسبت به پدر ۸ درصد از واریانس سازش‌یافتگی عاطفی را پیش‌بینی می‌کند، نگرش نسبت به مادر نیز ۴ درصد از تغییرات سازش‌یافتگی عاطفی را تبیین می‌کند. این دو متغیر در مجموع ۱۲ درصد از تغییرات متغیر ملاک را پیش‌بینی می‌کنند. نتایج آزمون تحلیل واریانس نیز که در جدول بالا ارائه شده است نشان می‌دهد این دو متغیر اثر معناداری بر سازش‌یافتگی عاطفی دارند.

برای پیش‌بینی سازش‌یافتگی آموزشی از روی نگرش نسبت به پدر و مادر از تحلیل رگرسیون

رابطه نگرش فرزند نسبت به والدین با میزان گرایش به ارتباط با جنس مخالف و سطح سازش‌یافتگی در...

چندگانه به روش گام به گام استفاده شد. در گام اول متغیر نگرش نسبت به پدر و در گام دوم نگرش نسبت به مادر وارد معادله شدند و معناداری خود را طی این دو گام حفظ نمودند. در جدول ۳ نتایج تحلیل رگرسیون گزارش شده‌اند.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام سازش‌یافتگی آموزشی از روی نگرش نسبت به پدر و مادر

متغیر پیش بین	R	R ²	ΔR ²	SE	df	F	ΔF	B	Beta	t
۱. نگرش نسبت به پدر	۰/۳۴	۰/۱۲	۰/۱۲	۳/۵۱	۱،۱۰۹	۱۴/۵۸***	۱۴/۵۸	۰/۰۵	۰/۲۷**	۲/۹۲
۲. نگرش نسبت به مادر	۰/۴۱	۰/۱۷	۰/۰۵	۳/۴۳	۲،۱۰۸	۱۰/۷۶***	۶/۲۴	۰/۰۵	۰/۲۳**	۲/۵۰

***p<۰/۰۰۱

نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام در جدول ۳ نشان می‌دهد که نگرش نسبت به پدر ۱۲ درصد از واریانس سازش‌یافتگی آموزشی را پیش‌بینی می‌کند و نیز نگرش نسبت به مادر ۵ درصد از تغییرات سازش‌یافتگی آموزشی را تبیین می‌کند. این دو متغیر در مجموع ۱۷ درصد از تغییرات متغیر سازش‌یافتگی آموزشی را پیش‌بینی می‌کنند. نتایج آزمون تحلیل واریانس نیز که در جدول بالا ارائه شده است، نشان می‌دهد این دو متغیر اثر معناداری بر سازش‌یافتگی آموزشی دارند (P<۰/۰۰۱).

برای پیش‌بینی سازش‌یافتگی اجتماعی از روی نگرش نسبت به پدر و مادر از تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام به گام استفاده شد و فقط نگرش نسبت به مادر توانست سازش‌یافتگی اجتماعی را پیش‌بینی کند؛ اما نگرش نسبت به پدر نتوانست سازش‌یافتگی اجتماعی را پیش‌بینی کند. در جدول ۴ نتایج تحلیل رگرسیون گزارش شده‌اند.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام سازش‌یافتگی اجتماعی از روی نگرش نسبت به مادر

R	R ²	SE	df	F	B	Beta	t
۰/۲۶	۰/۰۷	۲/۷۳	۱،۱۰۹	۸/۰۰۰***	۰/۰۴	۰/۲۶**	۲/۸۲

***p<۰/۰۰۱

نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام در جدول ۴ نشان می‌دهد که نگرش نسبت به مادر ۷ درصد از واریانس سازش‌یافتگی اجتماعی را پیش‌بینی می‌کند. نتایج آزمون تحلیل واریانس نیز که در جدول بالا ارائه شده است، نشان می‌دهد این متغیر اثر معناداری بر سازش‌یافتگی اجتماعی دارد ($P < 0.001$).

جهت پیش‌بینی گرایش به جنس مخالف از روی نگرش نسبت به پدر و مادر از تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام به گام استفاده شد و فقط نگرش نسبت به مادر توانست گرایش به جنس مخالف را پیش‌بینی کند؛ اما نگرش نسبت به پدر نتوانست متغیر ملاک را پیش‌بینی کند. در جدول ۵ نتایج تحلیل رگرسیون گزارش شده است.

جدول ۵. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام گرایش به جنس مخالف از روی نگرش نسبت به مادر

t	Beta	B	F	df	SE	R ²	R
۴/۱۹	۰/۳۷**	۰/۲۹	۱۷/۵۴***	۱،۱۰۹	۱۲/۹۶	۰/۱۴	۰/۳۷

*** $p < 0.001$

نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام در جدول ۵ نشان می‌دهد که نگرش نسبت به مادر ۱۴ درصد از واریانس گرایش به جنس مخالف را پیش‌بینی می‌کند. نتایج آزمون تحلیل واریانس نیز که در جدول بالا ارائه شده است، نشان می‌دهد این متغیر اثر معناداری بر گرایش به جنس مخالف دارد ($P < 0.001$).

بحث و نتیجه‌گیری

باتوجه به پژوهش‌های اخیر که انحراف رفتاری^۱ نوجوانان از هنجارهای اجتماعی را با کیفیت روابط نوجوانان با والدین‌شان توأم می‌دانند (پوداٹس، ۲۰۱۲). پژوهش حاضر به بررسی رابطه نگرش دختران نوجوان به والدین با گرایش به ارتباط با جنس مخالف و سطح سازش‌یافتگی پرداخت.

1. deviant behavior

نتایج تحلیل همبستگی نشان داد که رابطه نگرش دختران نوجوان نسبت به پدر با سازش‌یافتگی عاطفی و آموزشی در سطح ۰/۰۱ مثبت و معنادار است. همچنین رابطه نگرش دختران نوجوان نسبت به پدران با سازش‌یافتگی اجتماعی در سطح ۰/۰۵ معنادار است؛ اما رابطه نگرش دختران نوجوان نسبت به پدر با گرایش به ارتباط با جنس مخالف معنادار است. رابطه نگرش دختران نوجوان نسبت به مادر با سازش‌یافتگی عاطفی، آموزشی، اجتماعی و گرایش به جنس مخالف، در سطح ۰/۰۱ مثبت و معنادار است. متغیر سازش‌یافتگی عاطفی و سازش‌یافتگی آموزشی دختران نوجوانان با گرایش به جنس مخالف رابطه مثبت و معناداری در سطح ۰/۰۱ دارد؛ اما سازش‌یافتگی اجتماعی دختران نوجوان با گرایش به جنس مخالف رابطه معناداری ندارد. به عبارتی نتایج تحقیق، نشان داد که از میان والدین تنها مشکلات رابطه دختران نوجوان با مادر و نه پدر، می‌تواند میزان گرایش به ارتباط با جنس مخالف را در دختران نوجوان نمونه پژوهش حاضر پیش‌بینی کند.

در مقایسه نتایج پژوهش حاضر با مطالعات پیشین، باید گفت که نتایج در زمینه روابط والدین-نوجوان و روابط جنسی کاملاً یکسو و هم‌رای نیستند. از طرفی برخی پژوهش‌ها عدم ارتباط بین روابط والدین-نوجوان و روابط جنسی را نشان داده است (سومرز و پاولسون، ۲۰۰۰؛ سومرز و علی، ۲۰۱۱) و برخی مطالعات بر اهمیت ارتباط کیفیت روابط والد-نوجوان با روابط جنسی اشاره داشته‌اند (دیتوس و جک‌کارد، ۲۰۰۰؛ محمدیاری، ۲۰۱۴). مطالعات دیتوس و جک‌کارد (۲۰۰۰) همسو با نتایج پژوهش، در مطالعه‌ای با حجم نمونه ۱۰,۰۰۰ نفر، نگرش مادران را با نوجوانان بررسی کردند و ارتباط آن را در روابط جنسی نشان دادند و به این نتیجه رسیدند که هرچه رابطه مادر-دختر از کیفیت بالاتری برخوردار باشد، هم احتمال آمیزش جنسی و هم بارداری کاسته خواهد شد. از طرفی سومرز و علی (۲۰۱۱) در پژوهش خود با مطالعه ۱۹۴ دانش‌آموز کلاس هفتم و هشتم بین ۱۲ تا ۱۵ سال نشان دادند، هیچ‌یک از متغیرهای والدگری (اعم از میزان موافقت پدر و مادر با روابط جنسی پیش از ازدواج، حمایت اجتماعی والدین و صحبت والد-فرزندی درباره مسائل جنسی) نمی‌تواند تصمیمات نوجوانان درباره اجتناب از بارداری، برنامه‌ریزی برای شروع یا ادامه رفتار جنسی

را پیش‌بینی نماید؛ بدین معنا که چگونگی روابط والد-فرزندی هیچ ارتباطی با تصمیمات نوجوانان درباره روابط پیش از ازدواج ندارد که این نتیجه از نظر ارتباط نگرش با مادر با گرایش به جنس مخالف ناهمسو است. در تبیین ناهمگونی همبستگی کیفیت روابط والدین-نوجوان با روابط جنسی، می‌توان به این موضوع اشاره داشت که به نظر می‌رسد، صرف توجه داشتن به روابط مثبت و باکیفیت والدین با دختران نوجوان بدون در نظر گرفتن عقاید محدودکننده یا سهل‌گیرانه در روابط جنسی، در این زمینه نمی‌تواند پیش‌بین خوبی باشد. به این خاطر که برخی والدین ضمن آموزش مسائل جنسی برای حفظ سلامت فرزندان خود، در روابط جنسی به آنها آزادی عمل می‌دهند. اگرچه برخی والدین معتقدند که آموزش‌های مهارت‌زاد و ولد به نوجوانان به‌طور عجیبی ممکن است باعث افزایش روابط جنسی گردد (دیتوس و جک‌کارد، ۲۰۰۰). محمدیاری (۲۰۱۴) همسو با نتایج پژوهش در پژوهشی با مطالعه ۶۵ دانشجوی دختر و ۲۵ دانشجوی پسر، نشان داد که سبک فرزندپروری و نه جنسیت می‌تواند پیش‌بین خوبی برای روابط جنسی پیش از ازدواج باشد. این موضوع را می‌توان بدین صورت بیان داشت که سبک‌های فرزندپروری مختلف به همان نسبت که میزان صمیمیت متفاوتی را در رابطه با فرزندان در پیش می‌گیرد، تأثیرات متفاوتی در روابط جنسی نوجوانان خواهد گذاشت.

در تبیین این تناقضات در نتایج پژوهش‌های ذکر شده، گمان می‌رود با توجه به فرهنگ بازدارنده از روابط آزاد دختر و پسر و عقاید دینی در ایران، شاید بتوان این نتیجه را گرفت که افزایش کیفیت روابط با مادر می‌تواند توأم با احتمال پایین‌تر گرایش به جنس مخالف باشد. با توجه به این که ایران جز کشورهای مذهبی است، مذهب جزو مؤلفه‌هایی است که نمی‌توان نقش آن را در شروع و ادامه روابط جنسی پیش از ازدواج نوجوانان ناچیز شمرد، کما آن که چندین پژوهش به نقش مذهبی بودن خانواده در تأخیر در شروع روابط جنسی پیش از ازدواج اشاره نمودند (روستوسکی و همکاران، ۲۰۰۳؛ منلاو و همکاران، ۲۰۰۶). از سوی دیگر، بر اساس تحقیقات ذکر شده به نظر می‌آید که در

1. Rostosky et al

2. Manlove et al

دوره نوجوانی همچنان، بانفوذترین افراد و نخستین حامیان نوجوانان، والدین و خصوصاً مادران هستند. نوجوانان و جوانانی که روابط عاطفی‌شان با والدین کم کیفیت است بیشتر احتمال دارد که در ارتباطشان با همسالان هم سن و جنس مخالف مهارت‌های اجتماعی ضعیفی نشان بدهند (استنبرگ^۱، ۲۰۰۱). زمانی که سطوح حمایت و مراقبت والدین ثابت کمتری دارد و روابط والدین و فرزند نسبت به یکدیگر همراه با عاطفه منفی است اثرات معناداری بر روی روابط با دیگران در دیگر بافت‌ها دارد و رابطه با مادر در مقایسه با رابطه با پدر تأثیر بیشتری روی شکل‌گیری روابط بعدی دارد (سیفج- کرنک، اوربک و ورمولست^۲، ۲۰۱۰).

در تبیین این رابطه با استناد به پژوهش‌های قبلی می‌توان گفت این خانواده و والدین هستند که ارزش‌ها را انتقال می‌دهند، اخلاق را بهبود می‌بخشند و رفتار را اصلاح می‌کنند در واقع والدین به ویژه مادر به عنوان افراد تأثیرگذار در زندگی نوجوان می‌توانند از طریق به کارگیری سبک تربیتی مقتدرانه و برقراری ارتباط مؤثر با وی، برای قرار گرفتن در مسیر صحیح به او کمک کنند و از طریق تسهیل نیازهای عاطفی فرزندان‌شان، رفتارهای وابسته به سلامت آن‌ها را بهبود بخشانند، فرزندان را که والدینی گرم دارند تعارضات خود را با آنها مطرح می‌کنند و از آن‌ها راهنمایی و کمک می‌طلبند؛ برقراری رابطه با کیفیت با والدین منجر به ایجاد احساس تعلق در فرزند می‌شود و نوجوانان از طریق همانندسازی با الگوهای مورد قبول خود بسیاری از الگوهای هنجارهای اجتماعی، فرهنگی و سبک‌های رفتاری را درون‌سازی می‌کنند. والدین می‌توانند از طریق درک نیازهای نوجوان و پاسخگویی مناسب به او به الگویی مورد قبول برای او تبدیل شوند و از طریق درون‌سازی قواعد و هنجارهای مورد قبول جامعه از گرایش آن‌ها به ارتباط با جنس مخالف و سازش‌نیافتگی جلوگیری کنند. (کالینز و لارنس، ۲۰۰۰؛ به نقل از لارنس و مونی، ۲۰۰۹).

از سویی مذهبی بودن خانواده‌ها، خود به‌طور مستقیم و حتی غیر مستقیم با روابط جنسی نوجوانان ارتباط منفی دارد (من‌لاو و همکاران، ۲۰۰۸). عدم همبستگی روابط پدر- نوجوان با

1. Steinberg
2. Seiffge – Krenke, I. Overbeek, G. Vermulst

گرایش به جنس مخالف، در نمونه حاضر شاید به علت این باشد که نمونه پژوهش حاضر همگی دختر بودند و عموماً دختران انتظار صمیمیت زیاد برای گفته‌های خصوصی خود با والد پدر را ندارند و البته دخترها بیشتر از پسرها مستعد استفاده از مادرانشان به عنوان منبع صمیمیت هستند (کنی و همکاران، ۲۰۱۳)، به همین خاطر صرف وجود مشکلات روابط پدر-نوجوان، با گرایش به روابط جنسی همبستگی ندارد؛ چرا که هنوز دختران، والد هم‌جنس خود را که البته بانفوذتر است را دارند و نیز می‌تواند بیان‌گر این موضوع باشد که افراد جوان اساساً هویت خودشان را با والد هم‌جنس خود تعریف می‌کنند تا والد جنس مخالف (استارلز، ۱۹۹۴؛ به نقل از کنی و همکاران، ۲۰۱۳).

همین‌طور، نتایج حاضر نشان داد که مشکلات رابطه نوجوانان دختر با هر دو والد (پدر و مادر) با سطح سازش‌یافتگی در هر سه بخش عاطفی، آموزشی و اجتماعی رابطه دارد و مشکلات رابطه نوجوان - والدین می‌تواند تا حدودی از مشکلات سازش‌یافتگی در دختران نوجوان پژوهش حاضر را پیش‌بینی کند. اگرچه پژوهشی که سه سطح سازش‌یافتگی عاطفی، اجتماعی و آموزشی را به طور همزمان با کیفیت روابط والدین - نوجوان بسنجد، وجود ندارد، پژوهش‌های موجود (بیردا، ۲۰۱۴؛ آرشات، ۲۰۱۳؛ مک‌کینی و همکاران، ۲۰۱۱؛ لارسن و مونی، ۲۰۰۸؛ کراس‌وایت و کرپلمن، ۲۰۰۸؛ الیس و همکاران، ۲۰۰۳؛ ساقی و رجایی، ۱۳۸۷) یا سازش‌یافتگی را به صورت کلی و یا این ابعاد را به طور جداگانه سنجیده‌اند به نتایجی همسو با نتایج پژوهش دست یافتند، هرچند روابط همبستگی، لزوماً نشانه‌ای از تعیین علت اصلی متغیر پیش‌بین درباره متغیر ملاک ناست؛ اما همبستگی سازش‌یافتگی با روابط نوجوان- والدین، نشانه‌ای از اهمیت و نفوذ قابل توجه والدین در دختران نوجوان است، به این خاطر توجه به اختلالات خانوادگی و نوجوان - والدینی و تلاشی همه‌جانبه برای برقراری صلح و آرامش به نفع همه و به‌خصوص نوجوانانی است که به عقیده بسیاری از روانشناسان همانند هال، دوران طوفان و فشار را تجربه می‌کنند و نیاز به درک

اطرافیان و حمایت کافی والدین خود برای انتقال صحیح به دوره بزرگسالی و هم‌چنین شناخت ویژگی‌ها و استعدادهای خود دارند.

از سویی دیگر، نتایج پژوهش حاضر، نشان دادند که متغیر سازش‌یافتگی عاطفی و آموزشی با گرایش به ارتباط با جنس مخالف رابطه مثبت و معناداری در سطح ۰/۰۱ دارد؛ اما سازش‌یافتگی اجتماعی دختران نوجوان با گرایش به ارتباط با جنس مخالف رابطه معناداری ندارد. بدین معنا که مشکلات سازش‌یافتگی عاطفی و آموزشی با نگاه موافق‌تر نسبت به گرایش به ارتباط با جنس مخالف همبستگی مثبتی دارد. این نتیجه با پژوهش دادی و کلیور (۱۹۹۸) هم‌سوئی دارد. پژوهش دادی و همکاران (۱۹۹۸)، نشان داد که قرار ملاقات‌های عاشقانه در دوران نوجوانی با تعارض‌های معمول نوجوانان در ارتباط است؛ بدین معنا که نوجوانانی که قرار ملاقات می‌گذاشتند، نسبت به نوجوانانی که قرار ملاقات را تجربه نکردند، تعارض‌های بیشتری داشتند. همین‌طور دختران سال دومی که قرار ملاقات می‌گذاشتند، تعارض‌های شدیدتری را با والدین خود داشتند و نیز نوجوانانی که قرار ملاقات‌های کوتاه‌تری داشتند در مقایسه با نوجوانانی که روابط پایدارتر داشتند و یا هیچ قرار ملاقاتی نگذاشته بودند، تعارض‌های فراوان‌تر و شدیدتری با والدین‌شان داشتند. این نتایج تداعی‌گر این استدلال می‌تواند باشد که علاوه بر آنکه سازش‌یافتگی بر شروع روابط با جنس مخالف تأثیرگذار است، هم‌چنین بر روند روابط با جنس مخالف و میزان پایداری آن نیز تأثیرگذار است... با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان گفت والدین و به خصوص مادر به عنوان منبع تغذیه عاطفی فرزند نقش اساسی در شکل‌گیری، تداوم و پیشگیری رفتارهای ناسازگازانه او بر عهده دارند و چنان‌چه والدین نتوانند محبت سازنده و پرورنده‌ای را که رشد سالم نوجوان مستلزم آن است، به او ارزانی کنند؛ فرزند دچار محرومیت عاطفی و هیجانی شده و ممکن است این فقر هیجانی و کمبود عاطفه وی را به سمت گرایش به گروه‌های همسال و افرادی بکشاند که بتوانند نیازهای عاطفی خود را از طریق آنها ارضا کنند و در چنین شرایطی احتمال حضور و عضویت در باندها و گروه‌های بزهکار که می‌توانند زمینه‌ساز گرایش به جنس مخالف باشند

افزایش می‌یابد. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که در رابطه والدین - فرزندان دو مسئله مهم وجود دارد: پذیرش فرزندان از سوی والدین و مهار والدین بر فرزندان. به نظر می‌رسد که از بین این دو عامل، پذیرش از سوی والدین مهم‌تر باشد. این مسأله ظاهراً با تحول اخلاقی رابطه مثبت دارد، در حالی که طرد از سوی والدین با سازش‌یافتگی ضعیف همراه است. مهار والدین به میزان سخت‌گیری معیارهای ارائه‌شده از سوی والدین اشاره دارد و فقدان مهار با سطوح بالاتر سازش‌نیافتگی همراه است؛ سخت‌گیری و مهار همراه با تنبیه نیز با عدم تحول اخلاقی رابطه دارد و منجر به رفتارهای ضد اجتماعی نوجوان می‌شود (هوور و ادواردز^۱، ۱۹۸۹؛ به نقل از بیابانگرد، ۱۳۸۲).

از محدودیت‌های این پژوهش عدم مقایسه دختر و پسر و نیز عدم کنترل وضعیت اقتصادی - اجتماعی و سطح تحصیلات والدین بود که می‌توانست در این موضوع تأثیرگذار باشد؛ بنابراین، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های بعدی با حجم نمونه بزرگ‌تری از پسران و دختران دبیرستانی توأم در ارتباط با موضوع پژوهشی حاضر، با کنترل وضعیت اقتصادی - اجتماعی و سطح تحصیلات والدین مقایسه شوند. بدون تردید، با کنترل بیشتر متغیرهای واسطه‌ای اهمیت روابط والدین - نوجوان مشخص‌تر می‌گردد. همچنین، مقایسه نوجوانان در اوایل و اواسط و اواخر دوره نوجوانی در ارتباط با متغیرهای پژوهشی حاضر شناخت کامل‌تری را در اختیار پژوهشگران و البته والدین قرار خواهد داد. ضمناً، با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌گردد در مدارس همگام با آغاز دوره نوجوانی و بلوغ، به والدین برای برقراری روابط مؤثر و صمیمی آموزش‌های لازم داده شود؛ بنابراین، توضیح و تشریح نشانه‌های بلوغ و مشکلات نوجوانان در این دوره و اهمیت حمایت والدین با روش‌های صحیح، می‌تواند نقش چشم‌گیری در کاهش مشکلات سازش‌یافتگی و روابط پیش از ازدواج نوجوانان داشته باشد.

منابع

- احمدی، حسن و جمهری، فرهاد. (۱۳۸۵). روانشناسی رشد ۲ (نوجوانی، جوانی، میانسالی، پیری). تهران: پردیس
- احمدآبادی، زهره و زاده محمدی، علی. (۱۳۹۱). تأثیر ورزش بر خطرپذیری جنسی دانش‌آموزان دبیرستانی شهر تهران. نشریه رفتار حرکتی، ۱۱، ۴۵-۶۲.
- امانی، رزیتا. (۱۳۹۴). نقش کارکرد خانواده در اضطراب و افسردگی نوجوانان. دو فصلنامه علمی- پژوهشی روان‌شناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار)، ۲، ۸۴-۷۷.
- بیابانگرد، اسماعیل. (۱۳۸۲). روان‌شناسی نوجوانی. تهران: فرهنگ اسلامی.
- تجلی، فاطمه و اردلان، الهام. (۱۳۸۹). رابطه ابعاد الگوهای ارتباطی خانواده با خودکارآمدی و سازگاری تحصیلی. مجله روان‌شناسی، ۵۳، ۶۲-۷۸.
- خلج‌آبادی فراهانی، فریده؛ کلیند، ج و مهریار امیر هوشنگ. (۱۳۹۰). نقش خانواده در معاشرت با جنس مخالف قبل از ازدواج در بین دختران دانشجو در تهران. مجله خانواده پژوهی، ۴۶۸-۴۴۹.
- زاهد، عادل؛ رجبی، سعید و امید، مسعود. (۱۳۹۱). مقایسه سازگاری اجتماعی، هیجانی، تحصیلی و یادگیری خود تنظیمی در دانش‌آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری. مجله ناتوانی‌های یادگیری، ۱، ۴۳-۶۲.
- ساقی، محمد حسین و رجایی، علیرضا. (۱۳۸۷). رابطه ادراک نوجوانان از عملکرد خانواده با سازگاری آنها. فصلنامه اندیشه و رفتار، ۱۰، ۷۱-۸۲.
- سپهریان‌آذر، فیروزه و فتاحی، امید. (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش تیپ‌های شخصیت انیه گرم بر سازگاری تحصیلی دانشجویان. دو فصلنامه علمی- پژوهشی روان‌شناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار)، ۱۰، ۴۰-۲۹.
- صاحب‌الزمانی، محمد؛ صفوی، محبوبه و ریاضی، سیده ربابه. (۱۳۸۴). بررسی تأثیر آموزش بر آگاهی و نگرش دختران دبیرستان‌های منطقه ۱۴ تهران نسبت به دوستی با جنس مخالف در سال ۱۳۸۴. مجله علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی، ۴، ۲۰۷-۲۱۳.

کاپلان، هرولد و سادوک، ویرجینیا. (۲۰۰۷). خلاصه روان‌پزشکی علوم رفتاری - روان‌پزشکی بالینی (جلد اول). ترجمه پورافکاری، نصرت‌الله. (۱۳۸۸). تهران: شهرآب.

کردلو، منیره. (۱۳۸۸). بررسی چالش‌های مشاوره‌ای در دبیرستان‌ها پیرامون ارتباط دانش‌آموزان با جنس مخالف و نقش مشاوران در حل این مساله. *مجله رشد مشاور مدرسه*، ۱۵، ۳۲ - ۳۷.

Ackard, D. M. Neumark- Sztainer, D. Story, M. & Perr, C. (2006). Parent - child connectedness and behavioral and emotional health among adolescents. *American Journal of Preventive Medicine*, 30, 59- 66.

Ahadi, H. & Jamhari, F. (2006). *Developmental Psychology 2* (adolescence, young, middle age, aging). Tehran: Pardis.

Ahmadabadi, Z. & Zadeh Mohammadi, A.S. (2012). The Impact of Exercise on Sexual Risk of High School Students in Tehran. *Journal of RaftarHarakati*, 11, 45-62.

Amani, R. (2015). The role of family functioning in adolescent anxiety and depression. *Journal of Clinical and Personality Psychology (Daneshvar Raftar)*, 2, 77-84.

Arshat, Z. (2013). Adolescents and parental of family strength: relation to Malay adolescent emotional and behavioral adjustment. *International Journal of Humanities and Social Science*, 3, 163-168.

Biabangard, A. (2003). *Adolescent psychology*. Tehran: Farhang Eslami.

Bireda, A. D. (2013). Parent- adolescent relationship and adolescents adjustment problems: adolescent voices. *University of South Africa*.

Centers for Disease Control and Prevention [CDC]. (2014). Parents talking with teens about sex: Promoting open and honest discussion. Retrieved from http://www.cdc.gov/healthyyouth/protective/positiveparenting/talking_teens.htm.

Cordello, M. (2009). Surveying the challenges of counseling in high schools on students' relationship with the opposite sex and the role of counselors in solving this problem. *School Counseling Growth Journal*, 15, 32 - 37.

Crosswhite, J. L. & Kerpelman, J L. (2009). Coercion theory, self-control, and social information processing: understanding potential mediators for how parents influence deviant behaviors. *Journal of Deviant Behavior*, 30, 611-646.

Dekovic, M. Janssens, M. & Van As, N. M. C. (2003). Family predictors of antisocial behavior in adolescence. *Family Journal Process*, 42, 223 - 235.

Dittus, P. J. & Jaccard, J. (2000). Adolescents perception of maternal disapproval of sex: Relationship to sexual outcomes. *Journal of Adolescents Health*, 26, 268-278.

Dowdy, B.B. & Kliwer, W. (1998). Dating, parent-adolescent conflict, and behavioral autonomy. *Journal of Youth and Adolescence*, 27, 473-492.

Ellis, B. J, Bates, J.E. Dodge, K.A. Fergusson, D. M. Horwood, L.J. Pettit, G. & Woodward, L. (2003). Does father absence place daughters at special risk for early sexual activity and teenage pregnancy? *Journal of Child Development*, 3, 801-821.

- Furman, W. Low, S. & Ho, M.J. (2009). Romantic experience and psychological adjustment in middle adolescence. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 38, 15- 20.
- Furman, W. & Buhmester, D. (1992). Age and sex difference in perceptions of networks of personal relationships. *Child Development*, 63, 103- 115.
- Honkins, D. L. (2014). Consequences of parenting on adolescent outcomes. *Journal of Societies*, 4, 506-531.
- Hu, T. Zuo, X. Lian, Q. Wang, Z. Yu, C. Tu, X. & Lou, C. (2015). Study on hetero- and homo- sexual behaviors and influencing factors in unmarried out-of-school youth aged 15 to 24 years. *Journal of International Reproductive Health/Family Planning*. 34, 23-27.
- Kaplan, E. Sadok, K. (2007). Summary of Behavioral-Clinical Psychiatry (Volume I). Translated by Purafkar, n. (2009). Tehran: Shahrab.
- Kenny, R. Dooley, B. & Fitzgerald, A. (2013). Interpersonal relationship and emotional distress in adolescence. *Journal of Adolescence*, 36, 260-351.
- Khalajabadi Farahani, F. Cleland, J. & Mehriar, A. E. (2011). The role of family in premarital sex among female students in Tehran. *Journal of Family Studies*, 449-468.
- Laursen, B. & Mooney, K. (2008). Relationship network quality: Adolescent adjustment and perceptions of relationships with parents and friends. *American Journal Orthopsychiatry*, 18, 47- 53.
- Manlove, J. Logan, C. Moore, K. A. & Ikramullah, E. (2008). Pathway from family religiosity to adolescent sexual activity and contraceptive use. *Journal of Perspectives on Sexual Reproductive Health*, 40, 105-117.
- Manlove, J.S, Terry-Humen, E. Ikramullah, E. & Moore, K. A. (2006). The role of parent religiosity in teens' transitions to sex and contraception. *Journal Adolescents Health*, 39, 578-587.
- Mckinney, C. Milone, M. & Renk, K. (2011). Parenting and late adolescent emotional adjustment: mediating effects of discipline and gender. *Journal of Child psychiatry & human development*, 42, 463-481.
- Mohammadyari, G. (2014). The relationship between parental style and attitude to premarital sex among students: a case study in Iran. *International Journal of Psychology and Behavioral Research*, 1, 24-28.
- Owuamanam, D. O. & Bankole, M.O. (2013). Parenting style and attitude to sexual promiscuity of adolescent students in Ekiti State, Nigeria. *The Clute Institute International Academic Conference*, 9, 17, 32-37.
- Poduthase, H. (2012). Parent- adolescent relationship and juvenile delinquency in Kerala, India: A qualitative study. A dissertation submitted to the faculty of the university of Utah in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor Philosophy, *University of Utah*
- Rostosky, S.S. Regnerus, M.D. & Wright, M.L.C. (2003). Coital debut: the role of religiosity and sex attitudes in the Add Health Survey. *Journal Sex Res*, 40(4), 358-367.
- Saghi, M. H. & Rajai, A. S. (2008). The relationship between adolescents' perception of family functioning and their adjustment. *Journal of Thought and Behavior*, 10, 71-82.

- Saheb al-Zamani, M. Safavi, M. & Riazi, S.A. R. (2005). The effect of education on knowledge and attitude of high school girls in Tehran district 14 on friendship with the opposite sex in 2005. *Journal of Islamic Azad University of Medical Sciences*, 4, 207-213.
- Seiffge-Krenke, I. Overbeek, G. Vermulst, A. (2010). Parent-child relationship trajectories during adolescence: Longitudinal associations with romantic outcomes in emerging adulthood. *Journal of Adolescence*, 33, 159-171.
- Sepehrian Azar, F. & Fatahi, O. (2014). The effectiveness of enigma personality types training on students' academic adaptation. *Journal of Clinical and Personality Psychology (Daneshvar Raftar)*, 10, 29-40.
- Sinha, A. K.P. & Singh, R.P. (1993). Manual for adjustment inventory for school students. *Journal of Agra National Psychol Corporation*, 48, 281- 290.
- Somers, C.L. & Paulson, S. (2000). Students perceptions of parent- adolescent closeness and communication about sexuality: relations with sexual knowledge, attitudes, and behaviors. *Adolescence*, 23(5), 629-644.
- Somers, C. L. & Wafa, F. A. (2011). The role of parents in early adolescent sexual risk-taking behavior. *The open psychology Journal*, 4, 88-95.
- Song, Y. Ji, C. Hu, P. Xing, Y. Zhang, L. & Chen, T. (2013). Comparative study of sexual behaviors of high school students between urban and rural China. *Journal of Peking University (Health Science)*, 45, 376-381.
- Tjali, F. & Ardalan, A. (2010). The Relationship between family relationship dimensions with self-efficacy and academic adaptation. *Journal of Psychology*, 53, 1, 62-78.
- Zahed, A. Rajabi, S. & Omid, M. (2012). Comparison of social, emotional, academic, and self-regulation learning in students with and without learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, 1, 43-62. (Persian)
- Steinberg, L. (2001). We know some things: parent-adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11, 1-19.
- Wang, N. (2016). Parent-adolescent communication about sexuality in Chinese families. *Journal of Family Communication*, 16, 229-246.
- Yu, J. (2012). Teenage sexual attitudes and behavior in China: A literature review. *Health and Social Care in the Community*, 20, 561-582.
- Zuo, X. Lian, Q. Tu, X. Cheng, Y. Cheng, J. Bai, T. & Lou, C. (2013). Study on the current status of adolescent-parent communication on sex-related issues in China. *Chinese Journal of Family Planning*, 21, 170-180.

The relationship of child attitudes to their parents with tendency to communicate with opposite sex and adjustment level in girl adolescents

A. A. Hosseinkhanzadeh¹, Z. Ahangar Ghorbani², F. Behzadfar³,
S. Z. Seyyed Noori⁴, & M. Taher⁵

Abstract

The aim of this study was to investigate the relation adolescent's attitudes to their parents with tendency to communicate with opposite sex and adjustment levels in adolescence period. The statistical population of this study were all of high school girl students of Rasht city, from among them 110 people were selected via random cluster sampling method and answered to adjustment inventory, attitude toward premarital sex and child' attitude to parent. The regression based-correlation findings was indicated positive and significant relation among child attitudes' to mother but not father on tendency to communicate with opposite sex ($P < 0.01$). As well as, there was positive and significant relation between child attitudes' to father with all three types of emotional, educational, and social of adjustment ($P < 0.05$). Also, there was positive and significant relation between child attitudes' to mother with all three types of emotional, educational, and social adjustment ($P < 0.01$). There was positive and significant relation between tendency to communicate with opposite sex on emotional adjustment ($P < 0.01$), educational adjustment ($P < 0.01$) but not social adjustment. Also, the results of multiple regression was showed that child attitudes' to mother anticipates tendency to communicate with opposite sex. This study is indicative the impotence of feeling and emotions in teenage girl with their parents, specially mothers. So that, the interaction difficult mother - daughter is good forecast for their communications out of cultural framework and adjustment level.

Keywords: Child attitude to parent, adjustment, tendency to communicate to opposite sex, girl adolescents

1. Corresponding author : Associate Professor of Psychology, University of Guilan khanzadehabbas@guilan.ac.ir

2. Ph.D. Student of Psychology, University of Mohaghegh Ardabili

3. M. A of Psychology, Rasht Branch, Islamic Azad University

4. PhD Student of Psychology, University of Guilan

5. Assistant Professor of Psychology, Shahrood Branch, Islamic Azad University, Shahrood, Iran